

5271
Langfredag 1846
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

10 ms, 10. april 1846, fasc. 65

Langfredag 1846

Korsfæstede men seierrig opstandne Gienløser, Vorherre *Jesus Christus!* rør og oplys Du os med Faderens og Din Aand, saa Du svæver os lyslevende for Øie, som om Du var korsfæstet midt iblandt os, og saa vi tilbede Dig ei mindre paa Korsets Træ, hvor Du bar vore Synder, end paa Herlighedens Throne, hvor Du bereder os den evige Salighed, hvortil Du i Naade har kaldet og udvalgt os alle, som troe paa Dit Navn og bekiende dig for Verden ikke blot med Tongen, men i Gierning og Sandhed! Lader os alle bede i Vorherres *Jesu* Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Da jeg kom til eder, Brødre! kom jeg ikke med høitrvende Ord eller Vidskab at forkynde eder Guds Vidnesbyrd, thi jeg besluttede ikke at vide af andet iblandt eder end *Jesus Christus*, og det den *Korsfæstede*.

Saaledes skrev Apostelen *Paulus* til Korinthierne, og det maa være vort inderlige Ønske, alle, saamange som oprigtig forkynde Christi Evangelium, den Guds Kraft til Salighed for alle Troende, det maa være vort inderlige Ønske at kunne gjøre disse Apostelens Ord til vores, i Sandhed at kunne sige til vore Tilhørere, at vi kom ikke til dem med noget Høitrvende, men vilde ikke vide af andet iblandt dem end *Jesus Christus* og det den *Korsfæstede*; thi det er soleklart, at enten maa *Jesus Christus*, som den eneste Frelser og Gienløser fra Synd, fra Død og fra Satans Rige og som den eneste Saligheds Grund under Himlen, enten maa han være os Alt, eller han er os igunden slet Intet.

Langfredag 1846

Men det er paa den anden Side ei mindre sandt, at vi kun bedrage os selv, og trætte vore Tilhørere, om vi vil synes mere Apostoliske end vi virkelig er, og idelig gientage Et og det Samme, skiøndt det ikke levende bevæger sig i os og bryder selv ud paany af Aandens Drift, saa de fare storlig vild, som mene, deres Prædiken er Apostolisk, naar de kun nævne *Jesus Christus* den Korsfæstede i hvert Aandedræt og forsikkre, at der er ikke Salighed i nogen Anden. Det gjorde nemlig ikke engang Apostlerne, som vi kan see af deres Skrifter, men satte omhyggelig den hele Sandhed om Guds Naades Aabenbarelse i Lys, og satte den ved enhver Leilighed i Forbindelse med Alt hvad der er sandt om Forholdet mellem Gud og Menneske, saa, naar vi vil være deres rette Efterfølgere, maa det være vor første Omsorg og blive ved at være vor daglige Bøn, at vi maae oplives og oplyses, styrkes og drives af den samme Aand, som var i dem, thi hvem der, selv aandløs, vil efterligne de Aandfulde, er en stor Daare som ingenlunde fortsætter deres Gierning, men misbruger deres Ord, der fra de Aandløses Læber ikke blot falde døde til Jorden, men klinge latterlig som Ordsprog i Daarens Mund.

[Slettet:]

See m. V. Slutningen bliver da, at vil vi være Evangeliets levende Redskaber, da maae vi ikke blot have Øie for hvad Apostlerne var, men ogsaa for hvad vi selv er, saa vi vil ikke synes mere, men nøies med den Guds Naade, som os er givet og gjøre Hans Gierning i Skrøbelighed det bedste vi kan, uden at tabe Modet

Langfredag 1846

[Det følgende skal givetvis ogsaa regnes for slettet til og med s 5 øverst]

fordi vi see, der er endnu langt mellem os og Herrens Apostler. Men, tør vi end ingenlunde rose os af, at der aldrig var noget Høitrvænde i vor Forkyndelse af Guds Vidnesbyrd, da vi vist nok alle, om end meer og mindre, har givet os af med at forklare den os ubegribelige Hemmelighed, at Guds Søn maatte, kunde og vilde døe for Syndere, og at de kan og skal retfærdiggøres ved Troen paa Ham, saa maae og saa vil vi dog, naar vi selv oprigtig troe paa *Jesus Christus*, den Kors-

fæstede, altid baade først og sidst indprænte vore Tilhørere, at det er om denne Tro, og ingenlunde om vore egne kloge eller dumme Tanker og Slutninger, det gælder, men at hvo som troer og bliver døbt, bliver ogsaa salig, og at hvem der ikke troer, er allerede dømt, fordi han ikke troede paa Guds eenbaarne Søn, saa vi vil slet ikke vide af Andet til Salighed.

Ja m. V. paa *Korsfæstelsen* for os maae vi alle, efter Apostelens Exempel lægge dobbelt Vægt, fordi Korsets Ord, naar det levende forkyndes, er til alle Tider ligesom i Pauli Dage, de Vantro en Daarlighed, men de Troende en Guds Kraft, saa det bliver fornemmelig med dette Ord, vi skal være Frelseren bekiendt for Verden, og atter fornemmelig med dette Ord, vi skal styrke og trøste Disiplerne.

Derfor m. V. Jesus Christus, regnet blandt Misdædere, korsfæstet midt imellem to Røvere, pint, bespottet og forhaanet til Døden af Verdens Vise og Vankundige, Rige og Fattige, Store og Smaa, af de fineste Øverster og Skriftkloge saavelsom af de raaeste Jøder og Krigsfolk, denne Jesus er det, Apostlerne have fremstillet for os, som Verdens Frelser, og denne Jesus er det, vi skal give Vidnesbyrd som den store Forsoner, der indvortes og udvortes bar Straffen, som vi havde fortjent, og fik derved Ret til

Langfredag 1846

at frikiende os, Magt til at dele sit Liv og sin Retfærdighed med alle dem, som troe at han er korsfæstet, død og opstanden for os. Vi skal forkynde ham saaledes ingenlunde mindre men mere lydelig og idelig, netop fordi vi veed, det er saadan en Frelser, som Verden ikke kan lide, ikke vil annamme, thi baade er det Venskabs rette Tegn netop at være Vennen klarest bekiendt og rose ham høiest midt iblandt hans Fiender, som miskiende og bagtale ham, og derhos er det af Frelserens Korsfæstelse for os, vi baade skal lære hvad vi havde fortjent, og faae Magt til at tage Korset op og følge ham, uden hvilket han selv har sagt, Ingen kan være hans Discipel.

Hvad derfor Papisterne gjør *aandløst*, i det de allevegne ombære, opstille og tilbede en Lignelse af Korset og den Korsfæstede, som Menneskehænder har gjort, og som derfor kun er en død og magtesløs Skygge, det skal vi gjøre *Aandelig*, i det vi med *Korsets Ord* altid ombære, ophøie og tilbede den Korsfæstede Forsoner, som den eneste Mægler mellem Gud og Mennesket, der naglede den Haandskrift til Korset som fordømde os, ja, lod sig bansætte for os, paa det vi og alle Slægter kunde velsignes i ham, den Kvindens og Abrahams Sæd, i hvem Guds Naade og Sandhed er aabenbaret, thi dette Korsets Ord er Aand og Liv, saa hvem der elsker og troende tilegner sig det, faaer dermed den Korsfæstede selv, som Han aandelig kan og vil boe og vandre, lide og herliggiøres i alle Sine.

Den Jesus Christus, som døde paa Korset og blev begravet, han har selv forkyndt at han vil komme i Himmels Skyer med alle Guds hellige Engle og sætte sig paa Herlighedens Throne, forsamle alle Mennesker omkring sin Domstol og skille dem ad, de Retfærdige til Høire og de

Ugudelige til Venstre, og Han vil sige til de Retfærdige: kommer hid, I min Faders Velsignede, og arver det Rige, som eder er beredt fra Verdens Grundvold blev lagt, men sige til de Ugudelige:

Langfredag 1846

Gaaer fra mig, I Bandsatte, til den evige Ild, som er beredt Djævelen og hans Engle! og vi maae Alle bekiende Jesus Christus som denne de Levendes og Dødes Dommer.

[Slettelsen i manuskriptet, påbegyndt nederst ms 2 og afsluttet ms 5 øverst (ingen slettelser side 3 og 4) ender her, således at nedenstående skal anses for en direkte fortsættelse af næstsidste afsnit s 2]

Og see, mine Venner! naar det er vor Sjæls Begiæring, at vi, efter Tidens Tarv og vore Vilkaar, maa udrustes med og drives af Apostlernes Aand, *den Hellig-Aand*, paa hvem den hele Menighed troer og i Hvis Navn vi alle døbes, ligesom i Faderens og Sønnens; da vil det skee, at om vi end ikke tør sige med Apostelen, at vi aldrig kom til eder med noget Høitrvende i Ord og Tanker, naar vi forkyndte eder Guds Vidnesbyrd, saa kan vi dog sige med Sandhed, at vi ei vilde vide af andet iblandt eder end Jesus Christus og det den *Korsfæstede*.

Ja m. V. hvad enten vi, efter en levende Bestræbelse for at forkynde Christi Evangelium, som en Guds Kraft til Salighed i Apostlernes Aand, seer tilbage paa de Aar, vi selv lagde tilbage i Herrens Huus, eller paa de mange Aarhundreder, Christi Kirke i sin Alderdom har lagt tilbage, da finder vi meget Høitrvende og megen uægte Viisdom løbe med under Forkyndelsen af Guds Raad til Synderes Frelse, mange mislykkede Forsøg paa at forklare den store Gudfrygtigheds Hemmelighed om Ordets Kiødspaatagelse, om vor Retfærdiggjørelse ved Troen paa den Eenbaarne, om Guds Søns Liv i os, og vor Forsamling til ham; men vi finde dog

Langfredag 1846

altid ved Siden, først og sidst, den stadige Bekiendelse og det inderlige Vidnesbyrd, at Saligheden udspringer ingenlunde af vore Forklaringer, vore vise eller daarlige Tanker og Slutninger, men ene og alene af Troen paa Jesus Christus, den Korsfæstede, Hjertets Tro paa ham, virksom i Kiærlighed.

Hvormegen Misbrug der end er drevet baade med Korsets Tegn og med Korsets Ord, saa føler dog den hele Menighed, saa indskærper dog Aanden alle Evangeliets troe Prædikanter, at hvem der i Tid og Evighed vil have Gavn og Glæde af Jesus Christus, maa fremfor Alt troe paa ham, bekiende og forkynde ham, som den Korsfæstede, som Apostlerne har forestillet os ham, regnet blandt Misdædere, naglet til Korset midt imellem to Røvere, pint til Døde, bespottet og forhaanet baade af den fine og den grove Verden, ligesaavel af de Fornemme, Vise og Skriftkloge, som af de Raa og Vankundige. Vi føle alle, det maa være saa, baade fordi Korsets Ord er til alle Tider, ligesom i Pauli Dage, en Forargelse og Daarlighed for Verden, saa derpaa kiendes det især om vi tør være Jesus Christus bekiendt for Verden, og dernæst fordi vi komme aldrig til at føle den evangeliske Guds-Kraft til Salighed, før vi med hjertelig Tro tilegne os Korsets Ord om den Retfærdige, som døde for de Uretfærdige, og bar Straffen, paa det vi kunde have Fred, saa vi have faaet Lægedom ved hans Saar.

Langfredag 1846

Hvergang derfor *Langfredag* kom igien og Menigheden samledes til at helligholde Herrens Dødsdag, da lød det samme Vidnesbyrd om Jesus Christus den Korsfæstede fra alle de Læreres Mund, som tale, fordi de troe, da følte Menigheden sig forvisset om, at hvad de end ellers kom til dem med, saa vilde de dog igrunnen ei vide af Andet iblandt dem end Jesus Christus og det den Korsfæstede.

Dette m. V. er nemlig noget ganske Andet, end at ville gjøre Korsets Ord til hele Christendommen, som om det var ligegyldigt, eller havde dog kun lidt at betyde, hvad

man ellers troede og følte, tænkte og sagde om Vorherre Jesus Christus, hans Him-
melske Fader og Hans Aand paa Jorden, naar man kun holdt fast ved den *korsfæstede*
Frelser; thi det være langt fra: den samme Apostel, som ei vilde vide af Andet end Jesus
Christus og det den Korsfæstede, han vidner udtrykkelig, at var Christus ikke opstan-
den, da var vor Tro forgæves og vi var endnu i vore synder, og han indskærper os, at
Guds Søn, Jesus Christus, maa tages heel, som han er os givet af Gud til Retfærdighed,
Helliggjørelse og Forløsning, saa den saliggjørende Tro paa ham er hverken meer eller
mindre end hvad vi har hørt fra Begyndelsen, og hvem der vil forkynde et nyt Evange-
lium er en Vederstyggelighed; men Meningen er, at alle Troende maa tage sig i Agt for
Fristelsen til at forlade Herren ved Korset, hvor al Verden forlader, al Verden spotter
ham, og alle Christne maae godvillig bære Korsets Skam for Herren, som han bar for
dem, da det kun er ved Delagtighed i hans Lidelse, de kan faae Deel i hans Herlighed!

Langfredag 1846

Og at nu Apostelen har Ret deri, at det ret egenlig er ved Korset, det viser sig, om vi
tør være Herren Jesus Christus bekiendt for Verden, og at hvem, der vil herliggjøres
med ham, maa ogsaa lide med ham, det er Noget, der kan og skal blive os alle indly-
sende. Det Første er nemlig indlysende af sig selv, thi hvem veed ikke, at har vi en Ven
og Velgiører, da er det imellem hans Fiender, som miskiende og bagtale ham, vi især
maa vise, at vi tør være ham bekiendt, og at vi skønne paa hans Velgiøringer, saa
Korsets Ord, som er den store Anstødssteen for Verden, er ogsaa med Nødvendighed
Hjertet i Christi Evangelium og *Ædelstenen* for alle hans oprigtige Venner, som de netop
maa forsvare til det Yderste, fordi Hjertet er i sig selv værgeløst, den Kiærlighed som
bragde Guds Søn, alle Engles Herre, til at fornede sig saa dybt, at han døde paa Korset
mellem Misdædere, den Kiærlighed er i alle Synderes Øine saa urimelig, at kun Kiær-
lighed troer paa den, kun Kiærlighed kan forsvare den, men Kiærlighed maa det ogsaa,
maa stride og lide for den, som en Moder for sin Spæde, saa netop med Korsets Ord er
det umueligt at taale Spot, naar man troer paa det, netop det maae alle Herrens Ven-
ner gaae i Ilden for.

Det eneste Spørgsmaal maatte derfor blive, om vi *kan* det, og det beroer aabenbar paa, om vi føle, at Korsets Ord er en Guds Kraft til Salighed, thi føler vi, at vor Salighed beroer derpaa og ligger deri, da er Sagen afgjort og Resten følger af sig selv.

Langfredag 1846

Altsaa, derpaa kommer det igrunnen an, om vi virkelig troer, at dersom vi lide med Christus, da skal vi ogsaa herliggiøres med ham, dersom, men ellers ikke, men hvem kan troe paa Christus og dog tvivle paa det, tvivle paa, hvad han udtrykkelig har sagt, at skal han være os bekiendt for sin himmelske Fader og alle Hans Engle, da maae vi ogsaa være ham bekiendt for Verden, hvad vi umuelig kan være uden at lide med ham, ligesom den Røver leed med ham, der paa Korset straffede Bespotteren og sagde til den Korsfæstede: Herre! tænk paa mig, naar Du kommer i dit Rige!

Ja, Christne Venner! her er Speilet, hvori vi ikke blot Langfredag men alle Dage skal betragte vort Forhold til den Korsfæstede og til Korsets Ord, som er Verden en Forargelse og Daarlighed; thi skiøndt den Korsfæstede er visselig opstanden og opfaren og sidder ved Faderens Høire-Haand, saa er han dog endnu ikke kommet til os i sit Rige, i sin Kongelige Herlighed, men vandrer kun midt iblandt os, som den Korsfæstede, regnet blandt Misdædere, pint og bespottet af Verden, vandrer saaledes skjult i sin Menighed, aabenbar i det Korsets Ord, som vi alle bekiende, saa i denne ringe, foragtede Skikkelse maae vi, ligesom Røveren, henvende os til ham, om vi vil, han skal tænke paa os, naar han kommer i sit Rige, men gjør vi det, da faaer vi ogsaa det trøstefulde, det uforglemmelige, det saliggjørende Svar: sandelig, siger jeg dig, idag skal du være med mig i Paradis!

Det er ingen Talerblomst, det er Alvor,

Langfredag 1846

mine Venner! det er maaskee hvad Verden kalder høitrvænde, men ikke hvad Apostlerne kaldte saa, ikke hvad den Aand kalder saa, som fører os paa det Jævne, til vi faae Vinger at opfare med hvor vi skal møde Herren i Skyen, naar han kommer i sit Riges Herlighed, thi ogsaa det troe og bekiende vi jo alle, at han kommer igien at dømme Levende og Døde, og Han har selv sagt os, at da vil han sidde paa Herlighedens Throne og samle alle Folk for sin Domstol og skiøndt de er alle Syndere og fattes Rosen, de skulde have for Gud, vil han dog skille dem ad, stille sine Venner til Høire og sine Fiender til Venstre, og sige til Vennerne: kommer hid, I min Faders Velsignede, og arver det Rige, som eder er beredt fra Verdens Grundvold blev lagt, men sige til Fienderne: gaaer fra mig, I Bandsatte, til den evige Ild, som er beredt Djævelen og hans Engle!

Ja, det er jo vor fælles Tro og Haab, Saamange som trøste sig ved Jesus Christus, men om de skal være levende i os, saa vi føle os sikke paa at tælles mellem Vennerne og faae vor Plads paa Thronens høire Side, see, det siger jeg, beroer paa, om vi herne den gaae til Høire eller til Venstre, hvor Korset staaer, hvor den Korsfæstede Herre kæmper med Døden, forhaanes og bespottes, hvor alle Syndere maae føle, at hvad de end lide, er det kun hvad deres Gierninger forskyldte, men hvor der er Trøst over Synd og Død beredt for dem, der vil give den korsfæstede Jesus Christus Vidnesbyrd, at han er uskyldig, som det Guds Lam, der bærer Verdens Synd, og vende sig til ham som den eneste Frelser, som den evige Konge i Tjenerskikkelse med den hjertelige Bøn: Herre! tænk paa mig naar du kommer i dit Rige! Ja, salige er de, som gjør det, de skal føle, hvilken Guds Kraft der var i Ordet: sandelig idag skal du være med mig i Paradis, thi de skal føle, den samme Kraft er endnu i Korsets Ord, saa det lover ikke blot, men skiænker Paradis, saa vi gaae alt her i Aanden frit derind ved den Korsfæstedes Haand, æde af Livets Træ og føle at nu kan den anden Død slet ikke skade os, nu skal vi, naar den kommer, bøie vort Hoved i Fred og sige trøstig i den Korsfæstedes Navn: Fader! i *Din* Haand befale vi vor Aand! Amen! i Vorherres Jesu Navn Amen!